Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

Хаһыат 1931 сыл алтыныы ыйтан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 51 (5563) | 1981 сыл, Муус устар 28 күнэ ОПТУОРУННЬУК | Сыаната 2 харчы

Советскай Союз үлэһиттэрэ! Хас биирдии рабочай миэстэҕэ үлэ оҥоруммтуотун, көдьүүһүн уонна хаачыстыбатын үрдэтиҥ!

Сознательнай коммунистическай дьиссипилиинэни бөҕөргөтүҥ, айар инициативаны көрдөрүҥ!

(ОСКП КК Первэй Маайга Ыҥырыылларыттан).

Добровольнай народнай

Оройуон 37 добровольнай народнай дружинналарыгар 691 дружинниктар общественнай бэрээдэги харыстаһыҥа кыттадлар. Аспыт сылга киниилэр комсомолуттан 208 граждаҥ общественнай бэрээдэгэ кэһан, 52 кыра күлүгэннэстибэни оҥорон милицияҕа аҕалыллыыбыттара. Кэккэ сельсоветтарга народнай дружиналар общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ биллэр-көстөр үлэни ыыталлар. Добровольнай народнай дружиналар социалистическай куоталаһыылларыгар 1980 сылга үп-банк органнарын уонна киносеть коллективтара кыайыылаах-ҕыннан тахсыбыттара. Хатылыгаабы дружина (командир Е. Ф. Попов) нэдиэлэҕэ икки күн тэриллэлэр дружиннниктарын, сүбүотаҕа комсомолецтар дьүһүүрүстүбаларын олохтоото, общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ нэйилиэннэ мунньахтара ыытыллаллар. Быйыл Соловьев, Болугүр уонна Чакыр нэйилиэктэриттэр общественнай бэрээдэги кэһии аччатылыннар.

Ол эрээри кэлиҥнэр 27 дружина 146 дружиннигы түмэллэр. Киниилэртэн типография, «Якутмелиоводстрой» мехучастогын, 1 №-дээх детсад, орто оскуола коллективтара графиктаах күннэрин кэтүпиэккэ дьүһүүрүстүбаҕа тахсаллар. Киносеть дружиннниктара суолунан сылдьыы быраабылаларын кэһиини сэрэтиигэ эмиэ активнайдык көмөлөһөллөр. Олох-дьаһах комбинатын дружиннниктара олорор дьиэҕэ баһаар барыытын умуруоруугa ыытыннылар.

Ол эрээри ССКП Киин Комитетын уонна ССРС Министрдэрин Советын общественнай бэрээдэги харыстаһыҥа добровольнай народнай дружиналар үлэлэрин туһунан уураахтарын көрдөбүллэриттэр оройуонна ДНД үлэтэ толору эпиэттиир буолбатах. Сорох нэйилиэктэргэ дружиннниктар бырааһынныыктарга эрэ дьүһүүрүстүбаҕа тахсыылара салҕана турар. Киниилэр үлэлэрин былааннаахтык тэрийии кыаллыбат. Оройуон киниигэр быйыл бастакы кварталга дружиннниктар 90 күнтэн 57-тэр дьүһүүрүстүбаҕа сырыттылар. Аэропорт, балыыһа, народнай театр коллективтара бикирдэ да тахсыбатылар.

Арыгылааһын, ол содулугар общественнай бэрээдэги кэһии түбэлтэлэрэ аччатыллыбаттар. Буруйу оҥоруу түөрт гыммыттан үһэ арыгылааһыннан сибээстээх. Ити итэҕэстэри туоратыыга олохтээх Советтар туһаннаах комиссиялары эргэ добровольнай народнай дружиналар күннэтэ көмөлөһүөхтэрэ.

Дружиннниктар састааптарын туһунан, киниилэр үлэлэрин салайыы уонна хонтуруоллаһын сельсоветтар исполкомнарын, партийнай уонна комсомольскай тэриллэлэр болдьоҥнолорун киниигэр туруохтаах. Общественнай бэрээдэги харыстаһыҥа коммунистар, комсомолецтар, производство бастыҥнара кинигэ тардыллыахтаахтар. Совхозтар сүүрүн производственнай участоктарын аайы мэлдьитин үлэлиир дружиналар постара тэриллиэхтээхтэр.

Дьону сиэр-майгы эттүнэн ыытыҥа, общественнай бэрээдэги кэһиини уонна буруйу оҥоруону сэрэтиигэ народнай дружиналар утумнаах үлэни ыытыахтаахтар. Совхозтар киниигэриттэр, производственнай участоктарга дружиннниктар дьүһүүрүстүбалара былааннаахтык тэриллиэхтээх. Оройуон киниигэр дьүһүүрүстүба графигы халбаҥа суох түтүһүлүүтүгэр көрдөбүл күүһүрдүллүөхтээх.

Общественнай бэрээдэги кэһиччилэри, обществоҕа кыраны биэрэн турар элбэҕи ыларга суудайаччылары, сиэр-майгы нуормаларын буоргa тэпсэргэ соруначчылары, арыгыһыттары утары общественность бүттүүнэ активнайдык охсуһуохтаах. Бу улахан суолталаах дьыалаҕа добровольнай народнай дружиналар оруоллара салгыы үрдэтиллиэхтээх.

Фотоинформация

Райпо салалтата Д. С. Никонова оройуоннаҕы кинн остолобуойга кассирынан үлэлии сырыттаҕына үүтү атыылыыр маҕаһыын сэбиэдиссэйинэн анаабыта. Онтон ыла маҕаһыын үлэтэ биллэрдик тубуста. Үлэлиир сирдэрэ куруук ыраас, бэрээдэктээх буолар. Манна сабиэйдэй суогэй, үүт, суорат, тобуруоккa тиийэ, күннэтэ бириэмэтигэр атыыланалар. Ол да кэнни атыылаһаччылар махталлара улахан.

Бу кыракый коллектив бастакы кварталлаах үүт бородуукталарын атыылаһын былаанын 119,5 бырыһыын толорбута.

Снимокка: (хаҥастан) **Дарья Сергеевна Никонова уонна продавец Анастасия Максимова.**

П. Ононешников фотота.

Первэй Маай иннинээҕи ударнай вахтаҕа

Биэс ыйдаах—баар!

Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хадаардаах отделениетын маниьыксыттара өлгөм үүт иннин туруулаһан охсуһаллар. Быстык 7 ыйын түмүгүнэн отделение 298,7 тонна үүтү ыан графигын аһарда.

Ордук урдук көрдөрүүлэри «ЫБСЛКС 60 сылла» уонна «Кэҥчээри» комсомольскай-ыччат коллективтар ситистилэр. «ЫБСЛКС 60 сылыттан» комсомолка Наталья Кононофонова аҥаардас түөрт ыйга валовойунан 139 центнер үүтү ыан биэс ыйдаах кирбиитин ылла. Ферма старшайа Мария Егоровна Осипова сыл саҕаланыаҕыттан үүтү ыаһын графигын 41 тоннанан аһарда. Оттон «Кэскил» ферма старшайа Александра Васильевна Софронова сыл саҕаланыаҕыттан 98 центнер үүтү ыан графигын лаппа аһаран иһэр.

Л. НАХСЫЛОВА.

«Чураапчы» совхоз Килэҥкитээри отделениетыгар кырдьаҕас болуотунньук Н. Н. Миронов салайаччылаах биэс киниилээх бригаадэ Хараҥаайы сайылыгыгар Маайы көрсө ыаннаҥыксыттар олорор икки квартиралаах типовой дьиэлэрин иҥэ-дойун бүтэрэргэ соруктанан үлэлии сылдьаллар. Манна суол алдьаныан иннинэ тутуу матырыйааллара, түннүк таҥа, шифер уонна мебель таҥылыннылар. Ыаллар бэс ыйын саҥатыгар саҥа дьиэҕэ кэбиэн тиийиэхтэрэ.

И. ПОНОМАРЕВ.

Саҥа дьиэ тутуллар

Райсовекка быыбар

Народнай депутаттар оройуоннаҕы Советтарын исполкома «Саха АССР народнай депутаттарын олохтоох Советтарын быыбарын туһунан» Саха АССР Сокуонун 54 ыстатыйатыгар сөп түбэһиннэрэн уонна народнай депутаттар XVII ыҥырыылаах оройуоннаҕы Советтарын алтыс сессиятын быһаарыытыгар олоҕуран оройуон тас оттугэр барбыт депутат оннугар 3 №-дээх быыбардыыр уокуруккa быыбары 1981 сыл ыам ыйын 24 күнүгэр, басныһыаннаҕа, ыытарга быһаарда.

БОЧУОТ ДУОСКАТА

1981 сыл бастакы кварталыгар оройуон промышленнай предприятиелэриттэн, тутар уонна хаачыйар тэриллэлэриттэн социалистическай куоталаһыылларыгар ордук үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит маннык коллективтар оройуоннаҕы Бочуот Дуоскатыгар таһаарылларалар:

БАСТАКЫ БӨЛӨХТӨН

«Сельхозхимия» холбоһун (начальник Чичигинаров В. П., партийнай тэриллэ секретара Спиридонов Ф. И., профсоюз месткомун председателэ Коркин Е. П.)

Эт-үүт комбината (директор Малышев А. К., партийнай тэриллэ секретара Монастырева З. М., профсоюз месткомун председателэ Павлов Н. Н.)

ИККИС БӨЛӨХТӨН

Киносеть дирекцията (директор Егоров И. Д., партийнай тэриллэ секретара Никитина М. А., профсоюз месткомун председателэ Аммосов Н. Н.)

Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениета (начальник Трофимов Д. Д., партийнай тэриллэ секретара Макарова В. А., профсоюз месткомун председателэ Аржакова Н. Т.).

ҮҺҮС БӨЛӨХТӨН

Лесхоз (директор Дьячковскай П. П., партийнай тэриллэ секретара Корякин П. П., профсоюз месткомун председателэ Алексеева Р. Н.).

Сберкасса (сэбиэдиссэй Аммосова В. М., партийнэй тэриллэ секретара Барашков И. Р., профсоюз месткомун председателэ Шадрина Р. Д.).

ИЙЭ ДОЙДУ УСТУН

ТУЛА. «Түөрт ыйдааҕы былаан болдьохтон бинир нэдиэлэҕэ эрдэлээн толорулунна!» — «Новомосковскуголь» холбоһун шахтердара Первэй Маайдааҕы демонстрацияҕа итинник рапорттранспарааннаах тахсыахтара. Нэдиэлэҕэ бэриэттээһин—ити былаары таһынан 220 тыһ. кэриҥэ тонна оттук. Горняктар маннык кыайыыны ситиһэллэриттэр чоҕу шахтаттан шахтаҕа биэрии үлэни кудумсуттар бастыҥ опытын эстафетата ыыах биэрдэ.

ВЛАДИВОСТОК. Приморье хаһаайыстыбаларын хортуоппуйу олордор хонууларыгар, бүтүнүүтүгэр прогрессивнай технология туһанылар. Ол Дальнай Восток соҕуруу оттуун почватын сиигирдиигэ аҥаан ырытыллан оҥоһулунна. Үүнүүнү эрдэ хоммуйар сыалтан сиэмэ хортуоппуйу ировизациялаһын итиэннэ арасны тартарыы ыытылынна. Ити хортуоппуй аһа ситиитин ый анараан кэриҥнэн түрүгэтэр ыаҕы биэрэр.

ГАТЧИНА (Ленинградскай уобалас). Үүт комплексыгар баар ыахтары аһылыгынан «Красная славянка» совхозка мелиораторлар биэрбит холуһамаччирэн сирдэрэ хаачыйаллар. Оттору уонна сүөһү аһылыга буолар культуралары ыһарга 300-тан тахса гектар сир бэлэмнээннэ. Первэй Маайы достойнайдык көрсөр иннин куоталаһан туганнар, «Ленмелиорация» холбоһук механизаторлара ый бүтүөр диэри уобалас хаһаайыстыбаларыгар 10 тыһ. гектар саҥа туһаныллар сирдэри биэриэхтэрэ.

ТУРСУНЗАДЕ (Таджикскай ССР). Ленин аатынан колхозка дьиэлэри өремүөннэһиҥ түбүгүн бойэтигэр дьиэ-уот сулууспата ылла. Вилыгин, дьон үксэ хонууларга сылдьар кэмиэригэр үһэйбалара. Первэй Маайы көрсө өремүөннэччилэр туспаллар.

(ССТА корр. ыытыннэриннэриттэн).

Общественнай бэрэдэги бөҕөргөтөр иһин

БҮТТҮҮММҮТ ДЬЫАЛАТА

Арыгыны атыылаһыны өрөспүөлүкэ масштабынан бастакы ыарахан, дьон «күөх мөрөйү» батыһыыларын хаарчахтааһын кэнилиэк олоҕор үчүгэй өттүнэн сабыдыаллаата, диэтилэр коммунистар ССКП райкомун иккис пленумун түмүктэрин дьүүллэһиккэ. Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хөдаардаах отделениетын партийнай тэриллэтин аһаҕас мунньаҕар.

Мунньах кыттыылаах тарыйыллан сороҕоро маннык эттилэр:

Елисеев Д. П.—сельсовет исполкома арыгыны атыылаһыҥнга олохтообут саҥа бэрэдэгэ сөптөөх. Кэнники кэмҥэ бэрэдэк тупса түстэ. Сүүрэ-кото сылдьан түбэһиэх итириктээһин тохтоото. Бу бэрэдэк сутан-оһок, уостан хаалбаҥа үтэскэ кубулуйарын туһугар өссө үлэлэхпитин наада.

Осипов В. К.—нэһиилэнэ арыгыны атыылаһыны өрөспүөлүкэ масштабынан сөпмэн сөп. Аны өрөспүөн үрдүнэн маннык өнөр олоҕдоох олохтуох баар эбэ. Оны халбаҥнаабакка тутуһуннарыр буоллахха, дьиҥнээх бэрэдэк дьэ олохтоноро. Итинник үлэлиэн нэһиилэк ахсын арыгыны атыылыыр туспа маҕаһыыннары тэриллиэххэ.

Посельская В. Ф.—общественнай бэрэдэги хаҥастаһыҥнга уонна итириктээһини утары охсуһууга добровольнай народнай дружиналар, табаарыстыы суруттар, араас общественнай комиссиялар барыларыгар бэрэдэк туспа кинитэй салаллан үлэлиллэрэ наада. Оны сельсэй Совет исполкома быһаччы бэйэтин иллитигэр ылыахтаах. Коммунистар барыларыгар саҥа кэҥэтиллэ сылдьыбыт күөнэригэр иһиэхтээхтэр. Бэйэ холобурунан аҕыттары батыһыннарыы бастакы уочараккы туруохтаах. Бу өттүнэн биһиги партийнай тэриллэбит өссө эрдэхтик үлэлиирэ эрдэйиллэр.

Николаева Е. Г.—нэһиилэк общественнай тэриллэлэригэр ыйыы-кэрдии, кэмэ онгоһуллубат. Киниилэр сорох салайаачылара, бэл, маннык мунньахтарга да ыытыллыбаттар. Иннинэтин партийнай тэриллэ общественноска, активка тирэҕирэн үлэлиэхтээх.

Партийнай мунньах ССКП райкомун иккис пленумун ууруаҕынан салайтаран итириктээһини уонна алкоголизмы утары охсуһууга, бэрэдэги, дьиссиплиинэни бөҕөргөтүүгэ коммунистар, общественнай тэриллэлэр оруолларын салгыы үрдэтии дьаһалларын бэлэстиир уураахтыы ылыллыбыта.

И. КАНДИНСКАЙ.

ДЬОҺГО ТИЙИИМТИЭТИК

Итириктээһини уонна алкоголизмы утары охсуһууну күүһүрдүүгэ, общественнай бэрэдэги бөҕөргөтүүгэ ССКП Киин комитетын, партийнай обкомун уонна ССКП райкомун иккис пленумун уураахтарын олохха киллэрии сорудахтарын туһунан бөҕөргөтүү интернат-оскуолаҕа партийнай тэриллэ уопсай мунньаҕар дьүүллэһиллибэ.

Данылаатчыт, партийнай тэриллэ секретарын солбуйааччы **Р. Р. Абрамов** уонна кэпсэтиигэ ылт этээччилэр общество сайдыытын хартыстыыр эргэ олох саатаах хаалыыньаннарын утары охсуһуу биллиэн да ыраатыанан ситэтэ суоҕун бэлиэтээтилэр. Бөҕөргөтүү тэриллэлэр үлэлэрин күннэтэ салайыы, хонтуруоллааһын кыаллыбат буолан общественнай бэрэдэк харыстабылыгар былааннаах дьиҥ-чаччы хамсатылыыллар үлэ барбат.

Коммунист **И. И. Захаров** оу бөҕөрөөсө профсоюз комитеттара сорудаҕы үлэни ситэтэ суох ыытталларын сиэрдэхтик критикалаата. **А. М. Кривошапкин** кини этиитигэр хөлбөөн туран, добровольнай народнай дружиналар, табаарыстыы суут үлэлэрин күүһүрдэр наадалаарын, арыгыны батыһан иҥэр аҕыйах дьон кору кытта бөҕөргөтүлэн үлэ барбатын ыйда.

Үгүс тыл этээччилэр куруутун итириктиир дьон сэмэҥэ тардыллыбаттарын сыыһанан аахтылар. Холобур, сорох механизатордар гаранна арыгыны ыыталлар. Ол биллэр эрээри, киниилэри кытта хаһыат да үлэ ыытыллыыбат. Онон дружиннийктар дьүөгүрустуоаларын быланнаахтык тарыйан, общественнай тэриллэлэргэ холбоччук кэлэр дьону кытаанах дьүүлгэ туруорар наада, диэтилэр киниилэр.

Мунньахха киирбит этиилэргэ олоҕуран интернат-оскуола территориятыгар арыгылаһыны утары охсуһууга комиссия тэриллиэ. Сэрэтэр үлэни ыытыыга, үлэһиттэр сыҥньаланнарын туһалаахтык тэрийиигэ профсоюз месткомутар, комсомольскай комитеткэ, «Знание» общество олохтоох тэриллэтигэр, о. д. а. чопчу сорудаҕы туруорулуннулар.

С. НИКОЛАЕВ.

Советтар түбүктэрэ ●

Толоруону хонтуруоллааһын

Бу күннэргэ, ханна баарар буоларын курдук, биһиэхэ эмиэ ССКП XXVI съеһин историческай уураахтарын сирдьэн үөрэтии, уон биирис пятилетка сорудахтарын толорор иһин дьаныардаах үлэ күүрэлиэхэ кэмэ. Былааннары толоруону, советскай сокуоннары халбаҥа суох тутуһуну хааччыйыыга Советтар кыттыылара ордук активнай буолан иһэр.

Соловьев сельсэй Совета 15 депутаттаах. Киниэхтэн ыанньыксытыынан 2, субан сүөһүну көрөөччүнэн 1, сылгыһытынан 1, атын идэлэр рабочайдарынан 3 депутат үлэлиилэр. Сельсэй Совет сессиларын уонна исполкомун быһаарыыларын толоруону исполком председателэ быһаччы хонтуруоллуур.

Ол эрээри быһаарыылар барыларыгар туоллар буолбатахтар, сороҕор ыйыллыбыт болдьохтон хойутатыллан толоруллуулара да баар. Дьиҥэр быһаарыылар аҕаан-суоттаан ылыллыбыт буоллахтарына эрэ кодьүүһү биэрэллэр. Холобур, биһиги партия XXVI съеһин аныллыытын көрсө үүтү ыаһыҥна, государствоҕа туттарыыта сорудаҕа 102,3 бырыһыан толоруллубуттара. Депутат ыанньыксыттар А. Л. Сергеева, М. Ф. Кропинова сорудахтарын балтараа бүктэн ордук толорбуттара.

Дьэ итиэ күрдүк толоруону хонтуруоллааһын сыыһарыылар болдьохтоҕутар толоруллуулардың мөкпүэтиннэн суолар.

Ыарыыбыт уураахтар, быыһарыылар туоллуулардың хонтуруоллааһын уонна бэрэпэйэкэлээһин тэриллэр үлэ дьоһуннаах сорудото. Бу хас биирдии салайааччы, хас биирдии депутат ураты суолталаах дьыалата.

Дьаһаллар олоххо киирилэрин ситиһиигэ хонтуруол эмэлдьитин тэриллэхтээх, туһааннаах дьоҥҥо кытаанах ирдэбил туруоруллуохтаах. Тэрийэр үлэ итиэ этэ кыаллыбатыттан биһиги үгүстүк доҕолоҥнуубут. Ордук сүөһү ситиитин чопчу боппуруостарын кэмигэр быһаарбакка уһатан, кэнэтин кэбиһиттэн, онуоха ирдэбил турбатаҕыттан быйылгы кыстыкка улахан охсуулар таҕыстылар.

Быһаарыылары толоруурга эппиэтинэһи күүһүрдүү—биһиги сельсоветпыт исполкомун боччумнаах соруга.

А. МАКАРОВ,
сельсовет исполкомун председателэ.

ГОРНО-АЛТАЙСКАЙ АВТОНОМНАЙ УОБАЛАС. Биллиилээх чабан Магдалина Семеновна Тонтушева (снимокка) быйыл «Советскай Алтай» совхозка үлэлээбитэ 40 сылга туолуутун бэлиэтиир, Үлэҕэ үрдүк ситиһиилэрин иһин киин Ленин орденынан уонна Үлэ Кыһыл Знамята орденынан наҕараадаламмыта. Алтайскай ыраай коммунистара М. С. Тонтушеваны ССКП XXVI съеһигэр делегатынан талан үрдүк итиҥэли биэрбиттэрэ.

В. Садчиков фотота. ССТА фотохрониката.

СҮРЭХПИТ БАҒАТЫНАН, КҮҮСПҮТ КЫАЙАРЫНАН

Карл Маркс аатынан совхоз пенсионердарын 1981 сылга социалистическай эбэһээтэлистибэлэрэ

ССКП XXVI съеһэ уон биирис пятилеткаҕа уонна 1990 сылга диэри кэмҥэ дойду норуотун хаһаайыстыбатын салгыы сайыннарыыта баараҕай сорудахтары туруорда. Съезд нэһиилэннэ биир бөлөҕүн—пенсионердар доруобуйаларын уонна олохторун уйгутун туһаарыыга эбии дьаһаллары бэлиэтээтэ.

Хаан-уруу Коммунистическай партия уонна Советскай государство ыарахаттар тустарыгар ахсаабат аҥаардыы юһамньыларыгар эппиэттээн, биһиги—Карл Маркс аатынан совхоз пенсионердара,—бэйэбит кыахпытын аҕыйынан көрөн баран, совхозпут производствотыгар сүрэхпит баҕатынан, күүспүт кыайарынан кэмэлэһөрө 1981 сылга маннык социалистическай эбэһээтэлистибэни ылынарга бэлэмнэнньибит.

Кырдьан пенсиягаа олорооччулар 43 бырыһыаннара производствоҕа бастайаннайдык кыттыахтара. 13 бырыһыаннара дьиэлэриттэн быстах үлэлэри толороохтара—онон пенсионердар 56 бырыһыаннара общественнай туһалаах үлэнэн хабыллыахтара.

Бэйэбит испититтэн 22 наставниктаах сүүнэрдээн от хомуурдуур, күрүө тутуутутар, маннык уонна субан сүөһүнү сайытыы көрүүгэ, кирдиччэни үөскэтиигэ тыа сирин ыччаттарыттан уонна оскуола үөрэнээччилариттэн 20 звеноҕу тэрийэн, салайан үлэлэтиэхпит.

Сүөһү аһылыгын соҕотуоппалаһыыҥа 180 пенсионер кыттан хас биирдиилэрэ ортотунан 4-түү тонна—барыта 720 тонна бастыҥ хаачыстыбалаах оту бэлэмнээн совхозка туттараллардың ситиһиэхпит.

Пенсионердар дьиэлэриттэн үлэлээһиннэрин тэрийэн сыл устата 56 көлө сыарбатын, 90 ныргэй кийиэктэтин, 130 эбии аһылык хоруудатын, 78 ынах ыыр олоппоҕу, 710 мас күрдьэҕи онгоруохпут, 710 сиэлиири баайыахпыт, скэлинэн 3960 устуука ынах быатын хатыахпыт, 400 кыраабылы онгоруохпут, 160 хотууру уктуохпут.

Ити үлэлэр туолуулардың нэһиилэктэрдээҕи пенсионердар советтара тэрийиэхтэрэ уонна хонтуруоллуохтара, сылга иккитэ эбэһээтэлистибэ туолан иһиннигэр отчуоттары онгоруохтара, совхоз үрдүнэн түмүктэри таһаарыахтара.

Бэйэбитигэр итинник чопчу эбэһээтэлистибэни ылынан тураҕа, орөйүөн совхозтарынааҕы барыларыгын ССКП XXVI съеһигэр Киин Комитет Отчуотунай дакылаатыгар табаарыс Л. И. Брежнев пенсионердары ыытхарынан көрөн уонна норуот хаһаайыстыбатын наадыйыыларын учуоттаан общественнай туһалаах үлэҕэ тардарга этиитигэр дьыаланан эппиэттиргэ ыытырабыт.

(Эбэһээтэлистибэ Одьулуун кырдьаҕастарын көҕүлэһиннэриниэн Мутудай, Болугур уонна Бахсы нэһиилэктэрин пенсионердарын уопсай мунньахтарынан биир санаанан ылылынна).

БИҺИРЭННЭ

ССКП райкомун бюрота Карл Маркс аатынан совхоз пенсионердара общественнай туһалаах үлэлэргэ активнайдык кыттарга 1981 сылга ылымыт эбэһээтэлистибэлэрин биһирээтэ уонна оройуон барыларыгар сельсоветтарын исполкомнарын, совхозтар директордарын, партийнай тэриллэлэрин уонна профсоюз рабочкомнарын бу бачыымы сир-ахсын кизиник дьүүллэһиннин тэрийэн тыа сирин пенсионердара совхоз производствотыгар, атын да общественнай туһалаах үлэлэргэ тэрэһиннээхтик кыттыыларын, эдэр ыччаты аҕа көлүөнэ үлэҕэ үтүө үгэстэригэр иитиигэ активнайдык көмөлөһүүлэрин тэрийэллэригэр эбэһиннэстэтэлээтэ.

КИМ ТӨҺӨ ҮҮТҮ ЫЫРЫЙ?

МУУС УСТАР 18—24 КҮННЭРИНЭЭБИ СВОДКА

Совхозтар, отделениелар	Фур. ынах	Ынах ынах	Күннээҕи валов, үүт (ц)		Күннээҕи үүт (1 ынахха) кг		Күннэҕи тутар үүт (ц)	Төрөөб. ынах	Сапт. ынах
			1980 с.	1981 с.	фұы	маҥы			
Карл Маркс	**2272**	**1434**	**78,7**	**100,6**	**4,4**	**7,0**	**75,0**	**1608**	**727**
Одьулуун	590	380	17,5	24,0	4,0	6,3	20,0	199	219
Болугур	485	327	25,5	23,5	4,6	7,1	15,0	315	152
Мутудай	605	376	22,7	29,0	4,7	7,7	22,0	269	180
Бахсы	592	351	13,0	24,1	4,0	6,8	18,0	225	176
Субуруускай	**1265**	**562**	**33,0**	**36,7**	**3,0**	**6,5**	**28,3**	**530**	**397**
Хатыҥы	371	130	10,0	8,0	2,1	6,1	5,5	138	47
Болтоҥо	421	220	8,1	13,2	3,1	6,0	93	180	180
Соловьев	473	212	15,0	15,5	3,3	7,3	13,5	212	170
Эрилик Эристиин	**1791**	**1088**	**75,9**	**62,5**	**4,6**	**7,5**	**63,8**	**932**	**720**
Хоптоҕо	471	340	21,0	25,0	5,3	7,3	18,9	281	237
Хадаар	474	287	19,2	21,0	4,4	7,3	17,3	221	150
Хайахсыт	431	206	16,2	17,4	4,0	8,5	12,6	165	130
Чакыр	415	255	19,5	19,1	4,6	7,5	15,6	265	203
«Чуранчы»	**1170**	**758**	**29,5**	**40,7**	**3,4**	**5,2**	**34,2**	**380**	**422**
Сылаг	660	275	15,0	18,0	2,5	6,3	15,0	150	210
Килэгки	215	210	9,0	12,4	3,6	5,8	10,4	137	153
Арыылаах	295	143	5,5	10,3	3,3	4,0	8,8	93	59
Оройуон үрдүнэн 1980 сылга	**6498**	**3842**	**217,2**	**260,5**	**4,0**	**6,7**	**201,3**	**2850**	**2266**
					3,2	**6,1**	**159,0**	**2061**	**1730**

Сааскы ыһыыны—кэмигэр, хаачыстыбалаахтык!

Быйыл уратылаах саас кэллэ: хаар эрдэ уулуна, сир-дойду хайыы-үйэ хатан-куурбан эрэр. Онон сааскы хонуу үлэлэрэ хаһаанньытааҕар да эрдэлиир буоллулар. Сыыгы саптарыы Первэй Маай бырааһынньыгын кэнниттэн тута саҕаланар балаһыанньата үөскээтэ.

Уон биириис пятилетка бастакы сааскы ыһыыта хайдах ыытылларыттан быйылгы үүнүү эрэ дьыҕата буолбакка, пятилетка бүтүнүүтэ хайдах түмүктэнэрэ эмиэ тутулуктаныа. Оройуон совхозтара быйыл 4900 гектарга туорахтаах культуралары, 600 гектарга аналлаах агрегатынан мээкиэлиргэ анаан уонна 1065 гектарга сиилэскэ анаан эбиэһи итиннэ 110 гектарга турнепсы ыһыахтара, 100 гектарга хортуоппуйу уонна 20 гектарга оҕуруот астарын олордуохтара.

Ыһыыга барыта 400 рабочай кыттыаҕа, 140 тракторнай агрегат туруоруллуоҕа, 42 плуг, 42 сеялка, 24 лущильник, 7 культиватор, о. д. а. холбонор массыыналар туһаныллыахтара. Барыта 19 звено үлэлиэҕэ (туорахтаах культураларга—5, хортуоппуйга—2, оҕуруот астарыгар—4, сиилэстээһингэ—8).

Сиэмэ бурдук сүнньүнэн ыраастанна. Бу үлэҕэ бытаарыыны Карл Маркс аатынан уонна «Чурапчы» совхозтар таһаара сырыттылар. Хортуоппуй сиэмэтэ толору баар уонна туруга соччо күһаҕана суох.

Холбонор массыыналар өрөмүөннэрэ балачча эрдэ саҕаланан сүнньүнэн бүтэрилиннэ. Суйбу күннэргэ ыһыыга үлэлиэхтээх тракторлар техническэй көрүүгэ туруоруллуохтаахтар. Оны сорох совхозтарга хойутатан эрэллэр. Биирдии отделениеларынан, бригиэдэлэринэн, бааһыналарынан холбонор массыыналар, уматык уонна оҕунуох матырыйааллара, сиэмэ бурдук, минеральнай уоҕурдуулар таһыллыыларын чугастааҕы күннэргэ ситэрэ охсуохха. Механизаторлары уонна прицепщиктэри сүүмэрдээһини эмиэ ситэриэххэ наада.

Быйыл ыһыы 51 бырыһыана сааскы хорутуурга ыытыллар. Почва ааспыт күһүн олус хаппыта-куурбута. Оҕуоха эбии саас хаартан күттүүнээх уу тахсыбата. Онон бааһыналарга сүүгү саптарыыга ураты болҕомто уурулуннаҕына, бу үлэ эрдэ уонна бааһыналарга барыларыгар кэлимник ыытылыннаҕына эрэ сатанар буолла.

Тыа хаһаайыстыбатын министерствота туорахтаах культураларга кириэстии ыһыыны олус күүскэ уонна тоҕоҕолоон туруорда. Ыһыы бу сонун ньымата ордук улахан болҕомтону эрэйэр. Сиэмэ бурдугу ыытта тэнгэ сеялканан быйаг туустарын эрэттии ньыманан киллэрии быйылгыттан кинэнник уонна булгуччулаахтык олохтонуохтаах.

Урукку курдук, бастакы уочарат туорахтаах культуралар ыһыллыахтаахтар. Онтон салгыы, тилэх баттаһыннара нүөлсүтүүлээх кормовой культуралар ыһыылара ыытыллыахтаах, хортуоппуй олордуллуохтаах. Нүөлсүтүүтэ суох туорахтаах кормовой культуралар ыһыллар болдьохторо—бэс ыйын иккис ангара.

Саҥа пятилетка—оройуонга сиилэһи маассабайдык бэлэмнээһин пятилетката. Бу үлэ сүөһү аһылыгын соҕотуоҕалаах аһылыгын ударнай фронунан биллэриллиэхтээх. Билиҥнитэ совхозтарга 8 звено тэриллиннэ. Баар-суох бастыҥ хаһаайыстыбабыт—Эрилик Эристиин аатынан совхоз салалтата бу үлэҕэ соптоох суолтаны биэрбэтэ, баччаанна диэри звеноолар састаабтара толору сүүмэрдэммэтэ, киниилэргэ соптоох усулуобуйа тэриллибэтэ.

«Сельхозхимия» холбоһук минеральнай уоҕурдуулары киллэрэр агрегаттары сааскы кэмнэ тэтимнээхтик үлэлэтэрэ, КСА-3 кузовтаах автомобиллары совхозтарга суйбу күннэргэ тапаартыы охсоро, бааһыналарга быыһыы туустарыы ыытыы иннинэ киллэрэхтик түүлэрэ эрдиллэр. Оттон «Сельхозтехника» холбоһук ыытыы күннэригэр Одьулуун, Төлөй Дириҥин, Сылаг уонна Аатылы бааһыналарыгар үлэлиир агрегаттарга техническэй көмөҥ хапааҥнытыаҕар да үчүгэйдик тэрийиэхтээх.

Сааскы ыһыы кэмигэр өрөмүөннүүр мастерскойдарга наладчиктар, токардар, тимир уустара уонна сварщиктар упатыллыбыт үлэ күүгүнэн уонна өрөбүлэ суох үлэлэһиннэрэ тэриллиэхтээх. Бааһыналарга үлэлии сылдьар агрегаттарга суһал көмө иэдиэлэ ханнык күнүттэн, суукка ханнык чаһыттан тутулуга суох оперативнайдык оҥоһуллуохтаах.

Хонуу сааскы үлэлэрэ үрдүк тэтимнээхтик, үчүгэй хаачыстыбалаахтык ыытыллыылара механизаторлар үтүө суобастаах, дьулуурдаах үлэлэринэн ситиһиллиэҕэ. Ол иһин киниилэргэ наадалаах үлэлиир уонна сыныаннар усулуобуйалара тэрийиллиэхтэрэ, культурнай отуулары бэлэм өттүнэн көрдөбүллээхтик оҥоруурга совхозтар директордара, отделениелар управляющайдара, туһаныллыахтаах ылаабынай специалистар сувалдьаһаллары ылыахтаахтар. Эргиэн предприятиелара ыһыы кэмигэр табаар тиэйэ сылдьан атыылааһыны, оттон культурнай-сырдатар учреждениелар механизаторлар хонуутааҕы отуулларга сынньалаҥнарыы тэрийиигэ эрдэттэн кыһаныахтаахтар.

«Сааскы күн бүгүн сылы аматар» диэн норуот муударана баар. Суоҕ тийиэн кэлбит ньыгас болдьохтоох, ол иһин олус былдьаһыктаах уонна улахан эпиэтээх хаһаайыстыбаннай хампаанньаны үрдүк тэрээһиннээхтик, үчүгэй хаачыстыбалаахтык атаарыы хонуу үлэһиттэрин ортолоругар социалистическай куоталаһыыны кэхтээхтүн, кэдьүүстээхтик тэрийиттэн улахан тутулуктаах. Партийнай уонна профсоюзнай тэриллэр, хаһаайыстыбаннай салайааччылар итини учуоттууллара наада.

Сааскы ыһыыны ньыгас болдьоххо, үрдүк агротехническай таһымнаах ыытыы—тыа сирин үлэһиттэрин бүттүүннэрин уталыытыллыбат улахан суолталаах соруктара.

В. ЕРМОЛАЕВ,
тыа хаһаайыстыбатын управлениетын ньыгыстаах агронома.

ЫҺЫЫГА БЭЛЭМНИТ ДУО?

В. Горланов уонна Е. Солодовникова художниктар плакаттара, «Плакат» издательство.

ССТА фотохрониката.

ССКП XXVI съеһин уураахтарын—олохха!

Сиилэстэнэр маасса аҥарын—бааһынаттан

ССКП XXVI съеһэ сүөһү ингиитин тыа сиригэр ударнай фронунан биллэрдэ. Оттон бу салааны салгыы өрө көтөҕүү дьоҕуннаах усулуобуйатынан туруктаах аһылык базатын тэрийии буолар. Итиннэ сибээстээн XXVI оройуоннааҕы партийнай конференция чугастааҕы сылларга сүөһү аһылыгын эбэбырыһыанын бааһыаттан ылар соругу туруорбута.

Ити кирбии биһиги усулуобуйабытыгар ылыллар кыахтааҕын «Чурапчы» совхоз Киләҥкитээҕи отделениетын аналлаах звенотун аспыт сылаааҕы үлэтин түмүгэ, Карл-Маркс аатынан совхоз Төлөй Дириҥинээҕи нүөлсүтүүлээх учаастагар ыытыллыбыт научнай опыттар көрдөрдүлэр. Дьэ ол иһин партия райкома бу үлэҕэ улахан суолтаны биэрэр, туһаннаах кадрдар эпиэтинэстэрин үрдэтэр дьаһаллары ылар. Сиилэстиир звеноолар салайааччылара быйыл ССКП райкомун бюротунан бигэргэтиллиннилэр.

Маҥан аллараа биһиги ити звеноолар кэлэр сезонҥа хайдах бэлэмнэнии иһэллэрин туһунан звеньевойдар кэпсээннэрин бэчээттиибит.

М. Н. ГОГОЛЕВ
(Төлөй Дириҥэ)

— Биһиги звенобут, биллэрин курдук, быйыл ыныах ахсын 1,5 тонна сиилэһи бэлэмнииргэ эбэһээтэлистибэ ылыммыта уонна оройуон совхозтарын туһаннаах звеноларын куоталаһыыга ыытыбыта. 110 гектарга эбиэс уонна горох булкаданыын ыһан гектар ахсыттан 13-түү тонна үүнүүнү хомуйан барыта 1000 тонна сиилэһи, онтон 800 тоннатын бааһына күөх маассатыттан угар эбэһээтэлистибэлээхпит.

Итиннэ толороргo бааһынаҕа 800 тонна органическай уоҕурдуулуу киллэрдибит. Звенобут наада буолар тракторларынан, холбонор массыыналарынан толору сэбилээнэ, састааба сөптөөхтүк сүүмэрдэнэ. Маҥтан саас минеральнай уоҕурдуулар киллэриллиэхтэрэ. Ыһыыны болдьоҕор, үчүгэй хаачыстыбалаахтык ыытарга биһиги биһиги ааспыт сылгы ыныах баһыгар балтараалыы тонна сиилэһи бэлэмнээн оройуонга үчүгэй холобуру көрдөрбүппүт. Быйыл ити ситиһиилэри барыта 800 тонна сиилэһи угар ыанньык ахсын 2-лии тонна сүмэһиниэх аһылыгы бэлэмнииргэ соруктаан үлэлиибит.

Звенобутутар бэһиэбит. Икки тракторлаахпыт. Холбонор массыыналар, атын да наадалаахтар баалларбыт. Арай билиҥнитэ ардахтатар установкабыт суох. Быйыл сиилэһи угар бир саҥа траншеяны оҥоруохтаахпыт, 5 километр усталаах күрүөҥ тутуохтаахпыт.

Кыһын бааһыналарга 800 тонна балбааҕы таспыппыт. Аны минеральнай уоҕурдуу киллэриллиэхтээх.

Д. Д. ЕГОРОВ
(Мырыла)

— Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтааҕы отделениетыгар тэриллибит биһиги звенобут быйыл 600 тонна сиилэһи бэлэмнии былааннаах. Бааһыналарга 500-чэкэ тонна органическай уоҕурдуулуу киллэрдибит. Саас минеральнай уоҕурдуу кутуллуо. Онон гектартан ортотунан 10—11 тонна күөх маассаны ылларбыт дэһэбит.

Коллективпытыгар билиҥин үөрүөбүт эрэ. Биир ДТ-75 тракторлаахпыт. Ыһыыга саҥа бэлэмнээн эрэбит. Опыт суох. Ол эрэрэ бастыҥнары батыһан биһиги даҕаны эбиэс уонна горох булкаданыын ыһыытыстан сиилэстэнэр күөх маассаны балачча ылыахпытын сөп этэ.

Бүтэйдэрбит үчүгэйдэр. Быйыл саҥа икки улахан траншея оҥоһуллуон наада.

Е. Е. МАКАРОВ
(Сылаг)

— Кэлэр сезонҥа бэлэмнэммиппит балачча буолла. Барыта 123 гектарга эбиэһи ыһыахпыт. Бэрэҕэ 8 гектарга турнепсы олордуохпут. Ыһыыны үс учаастакка ыытыахпыт.

Бааһыналарга 1300 тонна органическай уоҕурдуулуу тастыбыт. Быйыл 6 километр усталаах бүтэйи тутуохтаахпыт. Онно 300 кубометр күрүө маһын бэлэмнээтибит.

Звенобутутар бэһиэбит. Наадалаах техника сыһыарылынна.

Үлэбитин сатаан тэрийдэхпитинэ, бириэмэни кэдьүүстээхтик туһаннахпытына бэриллибит былааны толоруохпутун сөп этэ. Биллэн турар, хас да сириэн кэһо сылдьан үлэлээһин кэкэ ыарахаттардаах, хайыта тыыттарылаах буолуоҕа.

М. В. ПОИСЕЕВ
(Хаһахсыт)

— Биһиги быйыл саҥа тэриллэр звенобут Эрилик Эристиин аатынан совхоз иккис отделениетын—Хаһахсыты уонна Чакыры хаччыйыахтаах. Барыта 170 гектарга ыһыахтаахпыт.

Билиҥнитэ тэрээһиммит наһаа мөлтөх. Хаһахсыттар икки киһини, чакырдар эмиэ икки рабочайы бэриэх буолаллар. Биир эргэ «МТЗ» тракторы бэрбиттэрэ үлэлээбэт, оҥоро сатыыбын да хаһан эстэрэ биллибэт. Күрүө-хаһаа диэн суох, барыта алдьанан, сиҥнэн турар. Уоҕурдуу киллэриллэ илик.

Быһата, бэлэммит быстар күһаҕан. Атыттары ньиттэххэ үчүгэйдэр эбит. Совхозпут салайааччылара хаһан «аалларын баһа хоҥкон» бу саҥа дьыалаҕа ылсаллара буолла?!

РЕДАКЦИЯТТАН. Звеньевойдар кэпсээннэриттэн сыаналаатахха, сүөһү аһылыгын соҕотуоҕалааһын сезонугар бэлэмнээни сир ахсын эриэ-дэхси буолбатах. Совхозтар директордара, партийнай тэриллэр сиилэһи бэлэмнии звеноолар үлэлэрин тэрийиигэ, киниилэр кэлээри турар сезонҥа бэлэмнэниилэрин күүһүрдүүгэ эбии дьаһаллары ылаллара наада буолбут.

Эйэ уонна тыҥаах ыны сымнатыы туһугар

Эйэ Бүтүн аан дойдуҕаары Советтан Президиумун бу күннэргэ Гаванаҕа буолан ааспыт сессиятыгар аан дойдуга бүтүннүүтүгэр эйэни бөҕөргөтөр, аан дойдуҕаары тыҥаах ыны сымнатар иһин, сэбиленнэн үлүһүйүүнү итиннэ ядерний сэрии куттаабын утары охсуһуону салгыы күүһүрдүү программатын ылынна. Кини аан дойдуҕаары олох кэрэ-бөлөх событиетынан буолла. Сессияҕа 85 государстволар Эйэ кэмсиэлиигэр национальнай комитеттарын, кэккэ аан дойдуҕаары тэриллэлэр уонна национальнай-босхолоноллуулаах хамсаах ыннар представителлэрэ кыттыбыт ылбыттар.

Гаванатааҕы сессия дьиксиниилээх кэмнэ, Холбоһуктаах Штаттар уонна НАТО сэбиленнэн үлүһүйүүнү күүһүрдүүлэрэ эйэҕэ итиннэ норуоттарга куттал суох буолуутугар саҥа биллэркэстер суоһаахыны үөскэтэр кэмнэр, муҥуна, Байыаннай өттүнэн сабыраныыны сатыы сатыыр АХШ политиката кинэ айах тыыннаах буолуутугар нуттаанан буолар. АХШ ультрареакционнай күүстэрэ тыҥаахыны сымнатыыны үлүү охсорго уонна таргыстыырга туруулаһыллыбыт курсу ылбыттар. Вашингтон уонна НАТО Европаҕа орто ыраахха тиийэр ракетнай-ядерний средстволары, нейтронный сэрии сэбин тарҕатан туруорарга соруналлар. Персидский хомоҕо АХШ байыаннай кыаҕын уларытыыларыы, аан дойдуга америкэтэ байыаннай базалары тэнитии, оту тэҥэ реакционнай режимнэргэ сэрии сэбин биэрии тыҥаахыны куттаах кэрдуттэнэрэ үөскэтиллиэхтэрин тэрийэрдээх. Латинскай Америкатааҕы балаһыанньаҕа ураты олоҥхоҕону ууран туран, сессия АХШ ыл оройуонна киэҥ саассалар политическай, экономическай өттүнэн тутулуга суох буолар иһин, эйэ уонна социальнай прогресс иһин охсуһуулаах туйаҕа сорунуутун сэмэлээтэ.

Сессия оту тэрэ аан дойду норуоттара сэрии бүүстэрин уодьуганныыр ыраахтааҕарын хоноҕолоон болыыхтаата. Эйэ иһин охсуһууга эйэни харыстыыр туһугар сорукуулаах үлэ наадатын өйдөөбүт мөлүйүүнүнэн дьоннор туруналлар. ЭВАДС президиума тыҥаахыны сымнатыыны харыстаан хаалларыахха уонна бөҕөргөтүөхтэ, сэбиленнэнии эйэни сигэнэхтэ уонна ядерний суоһаахыны суох оҥоруохтэ сөп диэн принципиальнай түмүгү кэллэ, итиннэ сибээстээн ССКП XXVI съеһинэн туруорулуубут саҥа эйэлээх конструктивнай көҥүлэһиннэр ити сыалы сигэнэ кэлэр кэскилэ арыйалларын балаһыанньа.

Гаванатааҕы сессия [illegible] Дьоннор [illegible] Советтан [illegible] уонна конструктивнай [illegible] Европаҕа орто ыраахха [illegible] саҥа ракетнай-ядерний средстволары [illegible] туруорууга мораторийны ыытыыр түбүлүн Советскай этниэлэри бүүр хамсааннаны кэннэлэр наадалааҕын бэлиэтээтэ. Ыам ыйын 4 күнүттэн 10 күнүгэр диэри аан дойду иккис сэриилэрэ фашизмы Кыаныы [illegible] туолуутугар сөп түбэтиннэрэн Европаҕа куттал суох буолуутун иһин холбоһок охсуһуу надиэлэтэ атаарыллыыта.

Гаванатааҕы сессия аан дойду норуоттара империализм кутталлаах дьулуурдарын, эйэ дьылатыгар суоһуулларын өйдүүлэрин, ССРС эйэ туһугар үгүс тускуллаах үлэтин үрдүктүк сыаналыыллаан, ядерний сэрии суоһаахынын утары охсуһуутэ бэйэлэрин кэккэлэрин түмэллэрин кэрдэрдэ.

И. АБЛАМОВ,
ССТА мрытаччыта.

Комментатор колонкалара

Оройуон киинигэр үлэһиттэр Первэй Маайдаабы демонстрацияларын БЫЛААНА

Первэй Маайга оройуон киинин үлэһиттэрин демонстрациятыгар колонналар маннык тэриллэллэр:

I КОЛОННА. Чурапчы орто оскуолатын коллектива. Мустар сира—начальнай оскуола. Колонна начальника **М. М. Максимов.**

II КОЛОННА. Интернат-оскуола уонна Чурапчы аҥыс кылаастаах оскуолатын коллективтара. Мустар сирдэрэ—интернат-оскуола. Колонна начальника **К. С. Постников.**

III КОЛОННА. ССКП райкомун, ЫБСЛКС райкомун, райсовет исполкомун уонна кини отделларын, үп-банк органнарын, военкомат, госучреждениелар коллективтара. Мустар сирдэрэ—райсовет. Колонна начальника **А. А. Сивцев.**

IV КОЛОННА. Сибээс узелын, ЛТЦ, лесоохунуу суол учаастатын, метеостанция, аэропорт, ДАЭС коллективтара. Мустар сирдэрэ—сибээс узела. Колонна начальника **С. Н. Дьячковский.**

V КОЛОННА. Эт-үүт комбинатын, «Сельхозтехника», «Сельхозхимия» холбоһуктар, ПМК, редакция уонна типография коллективтара. Мустар сирдэрэ—редакция. Колонна начальника **Е. А. Борисов.**

VI КОЛОННА. Олох-дьаһах комбинатын, промкомбинат, дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын коллективтара. Мустар сирдэрэ—олох-дьаһах комбината. Колонна начальника **Н. М. Наумов.**

VII КОЛОННА. Доруобуйа харыстабылын уонна оҕо учреждениелэрин коллективтара. Мустар сирдэрэ—амбулатория. Колонна начальника **М. Л. Филиппов.**

VIII КОЛОННА. Эргиэн уонна общественнай ыһылык тэриллэлэрин коллективтара. Мустар сирдэрэ—райпо. Колонна начальника **Н. И. Монастырев.**

IX КОЛОННА. «Якутсельстрой» мехучастога, «Якутполхозстрой» ТМУ-га, лесхоз, ветбаклаборатория, ветучасток коллективтара. Мустар сирдэрэ—ветучасток. Колонна начальника **С. Н. Плотников.**

Коллективтар ыам ыйын 1 күнүгэр сарсыарда 10 чааска мустар сирдэриигэр түмсэллэр. Онтон 10 чаас 30 мүн. военкомат анныгар колонналарынан тураллар, Итинтэн В. И. Ленин аатынан площадка кэлэллэр.

Демонстрацияны салайыы военком А. С. Барабанова сүүтэриллэр.

КОМИССИЯ.

Мүгүдай участковай балыһатыгар медсестранан үлэлиир А. В. Сивцеваҕа эмтэмэнт дьоннор хаһыл ыраах тылларын этэллэр. Кини бу таптыыр идэтигэр 15 сыл үтүө суобастаахтык үлэлээн кэллэ. Анна Васильевна биир бастыг общественник быһыытынан биллэр. Кини—профсоюз несткомун председателэ, сельсовет арыгылаһыны утары охсуһар комиссиятын чилиэнэ.

Снимокка: А. В. Сивцева үлэтин кэмигэр.

И. Оконешников фотата.

КӨҺӨРДҮҮГЭ МИН ЭТИИМ

— Редакция почтатыттан —

Оройуон киинигэр маҥы олордуунан дьарыктаммыппыт сии ыраатта. Урукку сылларга хатыҥы, тиҥириги, тэҥнги, үөтү, талаҕы, лесхозтар аҕалан түҥэппит липаларын—бэрт үгүһү олордубуппутуттан адьас аҕыйаҕа тыыннаах ордон турар. Олордуу ньматын да таппаккабыт, сорохтор почваны да собулээбэккэ буолуо өллүлэр-сүтүлэр. Бу туһунан специалистар да боччумнаах аҕай сүбэлэрэ, көмөлөрө суох.

Бааннаҕа хаҥыйаны олордор ордук табыгастаах буолуон сөп. Мин саанаабар, бу олус тулуурдаах, талымаһа суох үүнээйи. Холобур, И. К. Дьячковскай оборонньор үүнэрбит кини хаҥыйата дьэтинээбэр үрдэбиттэрэ ыраатта. В. Игнатьев олордубут мастара эмиэ үүтэй-тик үүнүүлэр. И. Оконешниковтаах хаҥыйалара кини сыл иһигэр бүкатын улаатыллар. Онтон коммунальнайдар олордубут ааҕах хаҥыйалара барыы үүнэн эрэллэр. Мин дааҕаны бэйүөлэргэ бүтүннүү хаҥыйанан симэнэн эрэрэ норуохтан үгүтэй.

Хаҥыйа ыраахтан көрөн аҕалыыта алдьаныыын сөп. Кини, сиинэ туруору буолан, түөрэргэ эмиэ кэбэҕас. Онон трансвердаах тэриллэлэр хантан баҕарар аҕалыахтарын сөп. Оттон биирдиилээн ыаллартан лесхоз көмөлөһүөн эмиэ сөп.

Онон бу үчүгэйдик уонна түргэнник үүнэр маҥы, хаҥыйаны, сиинэ дьиэчигэр массабайдык олордуохтан диэн этии ыллэрэбин. Атыттар туох диэриттэ буоллар?

А. БРОДНИКОВ.

Доруобуйа мунньуга

Сэрэнии: ЫТ ЭХИНОКОКТААХ

Ыттар, бөрөлөр, саҥылар эхинококк чиэрбэтин (лестэдэ) оноҕоспоруттар ыйдаа сылдьааччылар. Биир ыт сиоҕоһуттар 10000-ҕа диэри ахсааннаах эхинококк чиэрбэлэрэ бааллара биллэр. Чиэрбэ уһуна 0,5 см, 3—4 устуу, ол быстаҕастартан турар, бүтэнин быстаҕас сымыыт хаатынан буолар. Маны 800-кэ тиийэ ахсааннаах сымыыттар үөскүүллэр. Эхинококтаах ыттар тас эйгэҕэ баһаам элбэх сымыыттаах бактерияны таһаараллар. Бу быстаҕастар бэйэлэрэ хамсыыр кыахтаахтар. Онон сыҕарыйа сылдьан сымыыттарын ытан таһааран сири, оту-маҥы, уулу сутуйаллар. Ыттар түүлэригэр эхинококк сымыыттарын, быстаҕастарын сыһыара сылдьан эмиэ тарҕаталлар. Сымыыттартан хаттаах үөскэхтэр тахсаллар.

Дьиэ сүөһүлэрэ, кыыллар, дьиэ уулуу, оту, сир уонна оҕуруот астарын, о. д. а. кытта итти үөскэхтэри сиэн ыарыыга хаптараллар. Ыарыы охинококкоз диэн аатырар. Үөскэхтэр оҕоҕос көҥүө хаан тымырдарын устуу киһи, сүөһү араас органнарыгар тиийэн хатанан үөскэтиллэн бараллар. Нервэ, уҥуох кытта сутуллуохтарын сөп. Кини хос хаттаах, иһигэр уулаах хабах (пузырь) үөскүүр. Ситтаҕинэ иһитэр 700-кэ тиийэ төбөлөөх (сколекс) хабах буолар. Биир хаҥын эрэ органнга (тыҥа, быар) 200-кэ чугаһыыр итиннэ хабахтар үөскүөхтэрин сөп. Хабах улаатыыта бытаан. Кини сыл иһиэн сыстыганнаах көрүнэ кубулуйар.

Ыттар, бөрөлөр, саҥылар көҥүөнэн өлбүт эбэтэр өлөрүллүбүт сүөһүлэр, кыыллар хабах сыстыганнаах көрүнүнэн сутуллубут кс органнарын, атын да чаастарын сиэн оҕоҕосторуттар ол хабахтартан эхинококк чиэрбэлэрэ үөскүүллэр. Чиэрбэ үс ыйынан ситэн сымыыттаах быстаҕастары таһаарбытынан барар.

Эхинококк хабаҕа киһи организмыгар сылдьан улаатыыта, сайдыыта 30 сылга тиийиэн сөп. Биир хабах саамай улахана оҕо төбөтүн саҕа буолар. Ыарыы ыарахана организм ханнык миэстэтин, органын сутуйбутунан, төбө элбэх хабах үөскэтиттэн, төбө улаханнарыттан, организм утарсыыта хайдаҕыттан, аһыыр, олорор, сылдьар усулуобуйатыттан тутулуктанар. Биһиги оройуоммутугар бу ыарыы эмиэ регистрациялаанар. Бэйдиэ сылдьар ыттар бу олус кутталлаах ыарыынан массабайдык сутуллууга тиэрдиэхтэрэ саарбаҕаламмат. Киниилэр маннан итэҕэйэ суох атын сыстыганнаах, кутталлаах ыарыылары эмиэ тарҕаталлар.

Этиллибиттэргэ олоҕуран нэйилиэнньэ иитиитигэр ыытыллыбыт маннык дьаһаллар булгуччу тутуһуллуохтаахтарын уонна толоруллуохтаахтарын тиэрдэбит.

1. Көҥүлэ суох иитиллэр, бэйдиэ сылдьар ыттары өлөртөөһүн.

2. Көҥүллэрэ ыттары туһааннаах быраабылаларыгар тутуһан иитии.

3. Регистрациялаах ыттары саас, күүгүн лабораторияҕа анализтатыы.

4. Чаанныкай ыаллар сүөһүлэрин эмиэ анаан өлөрүүлэргэр ис органнарын ветеринарнай специалиһы ыытыран бэрэбиэркэлэтии.

5. Көҥүнэн өлбүт сүөһүлэр, кыыллар, ыттар өлүктэрин көмүү, уматыы, суох оҥоруу.

6. Ыты туспа миэстэҕэ ыраастык тутуу, сибиэһэй астарынан аһатыы, саадыы сотору-сотору ыраастааһын, уматыы эбэтэр буорга көмүү.

7. Ыты тутан, иэйиэн, аһатан баран иҥнии булгуччу кичэйэн суунуу.

8. Ыты регистрациялатарга, саҥа ыты иитэргэ ыт саадыы анализка киллэрэргэ сельсоветтар исполкомнарыттан ыты иитэргэ көҥүлү ылыы (анализ итинник ыспыраапката суох оҥоһуллубат).

Ыт иҥнэ эрэллээх доҕоруттан киниэ кутталлаах остеоэор кубулуйуон сөп.

В. ПОПОВ,
ветврач.

Хаһыат аныгы нүөмэрэ б. дь. ыам ыйын 1 күнүгэр. бэтиннсэҕэ, тахсыаҕа.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12, ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)— орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907 Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ № ЗАКАЗА 51. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3182.